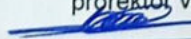

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

"Təsdiq edirəm"

"Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları" üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:

 dos.Z.I.Məmmədov
"14" "02" 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050504-Ekologiya

Fakültə: Təbiyyat

Kafedra: "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası"

I. Fənn haqqında məlumat

Fənn proqramı : Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 19 may 2017-ci il tarixli 242 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir.

Fənnin adı: Landşaftşünaslıq və landşaftın ekologiyası

Kodu: IPF-B12

Tədris ili: III (2024-2025) Semestr: VI

Tədris yükü: cəmi 45 Auditoriya saati 45 (mühazirə 30 saat, seminar 15 saat)

Tədris forması : Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

Auditoriya №

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, elmi adı və dərəcəsi: Əmənov Qalib Alishirin oğlu, baş müəllim

Məsləhət günləri və saatları: II gün 14⁰⁰-15⁰⁰

E-mail ünvanı: 75winner@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri Əli Məmmədov küç. 40

III. Tələb olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

1. Müseyibov M.A. Azərbaycanın fiziki coğrafiyası. Bakı, 1998
2. Suleymanov M.Ə. Landşaftşünaslığın əsasları. Bakı, 2008
3. Исаченко А.Г. Основы ландшафтоведения и физико-географическое районирование, М., 1965
4. Казаков Л.К. Ландшафтоведение с основами ландшафтного планирования. Москва, 2008

Əlavə:

1. Lawrence Kaputka... Landscape ecology and wild life habitat
2. Neef E., Die theoretischen Grundriegen der Landschaftslehre, Gotha, 1967

IV. Perekvizitlər: Öncə „Coğrafi ekologiyasının əsasları“ fənninin tədris olunması vacibdir.

V. Korekvizitlər: Eyni zamanda „Meşəçilik və meşənin ekologiyası“ fənninin tədris olunması vacibdir.

VI. Fənnin təsviri, məqsədi: Landşaftşünaslıq təbii-ərazi və təbii antropogen kompleksləri öyrənən elmdir. Bu elm müxtəlif təbii zonaların, ayalet və vilayətlərin, fiziki coğrafi rayonların, təbii ehtiyatların mühafizəsi və bərpası, onların kompleks istifadə problemlərinin həllində əvəzedilməz elm hesab edilir.

Landşaftşünaslığın məqsədi coğrafi komplekslərin quruluşunu, inkişafını, yerləşməsinə, onların differensiasiyasının qanunauyğunluğunu öyrənmək və ondan səmərəli istifadə etməkdən ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblərFənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrə biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində,50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumlara görə. Əgər fənn həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91 – 100 bal	Əla	A
81 – 90 bal	Cox yaxşı	B
71 – 80 bal	yaxşı	C
61 – 70 bal	kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetinin daxili intizam qaydalarına əməl etməyən tələbələr haqqında müvafiq tədbirlər görülür.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi 45 saat. Mühazirə 30 saat, seminar 15 saat.

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		Müh	Sem	müh	sem
1	2	3	4	5	6
Mühazirə və seminar mövzuları					
1	Mövzu. Landşaftşünaslığa giriş Plan: 1. Landşaftşünaslığa giriş 2. Landşaftşünaslığın inkişaf tarixi Mənbə: 2,3	2			
2	Mövzu. Landşaftın tərkibi və strukturu Plan: 1. Relyef və iqlim landşaftın komponenti kimi 2. Torpaq və bitki örtüyü landşaftın komponenti kimi 3. Müxtəlif su rejimində yaranan landşaftlar 4. Birbaşa və əks əlaqələr Mənbə: 2,3	2	2		
3	Mövzu. Landşaft differensiasiyasının əsas	2			

	qanunauyğunluqları Plan: 1. Zonallıq anlayışı 2. Zonallığın yaranmasının əsas səbəbləri 3. Enlik zonallığı 4. Qrunt sularının bəzi xüsusiyyətlərinin zonallıq qanunauyğunluğuna təbə olması Mənbə: 2,3				
4	Mövzu. Landşaft differensiasiyasının əsas qanunauyğunluqları Plan: 1. Azonallıq anlayışı. Azonallığı yaradan amillər 2. Landşaftın hündürlük differensiasiyası 4. Sektorluq. Sektorluğu yaradan əsas səbəblər Mənbə: 2,3	2	2		
5	Mövzu. Landşaftın geofizikası və geokimyası Plan: 1. Landşaftın dinamikası 2. Landşaftın inkişafı (təkamülü) 3. Landşaftın su balansı 4. Landşaftın geokimyası Mənbə: 2,3	2			
6	Mövzu: Landşaftların yaşı və onun öyrənilməsinin ekoloji əhəmiyyəti Plan: 1. Landşaftların yaşı 2. Landşaftların yaşının öyrənilməsinin ekoloji əhəmiyyəti Mənbə: 2,3	2	2		
7	Mövzu. Landşaftların dayanıqlığı və ekoloji tarazlıq 1. Dayanıqlı, zəif dayanıqlı landşaftlar 2. Mülayim dayanıqlı, dayanıqlı landşaftlar 3. Landşaftın təsnifatı Mənbə.2,3	2			
8	Mövzu. Antropogen landşaftlar Plan: 1. İnsanın landşafta təsiri. Mədəni landşaftlar 2. Təbii komplekslərin dəyişmə dərəcəsinə görə təsnifatı 3. Dəmyə əkinçiliyi 4. Orqanik kənd təsərrüfatı Mənbə.2,3	2	2		
9	1. Mövzu. Landşaftın ekoloji xüsusiyyətləri Plan: 1. Landşaftların antropogen transformasiyasının əsas istiqamətləri 2. Landşaftların ekoloji cəhətdən qiymətləndirilməsi 3. Landşaftların ekoloji təsnifatı 4. Landşaftların optimallaşdırılması problemi Mənbə.2,3	2			
10	Mövzu. Dünya landşaftlarının mühafizəsi və yaxşılaşdırılması Plan: 1. Landşaft meliorativ qiymətləndirilmə 2. Meşə landşaftlarının mühafizəsi 3. Dağ-çəmən landşaftlarının yaxşılaşdırılması Mənbə.2,3	2	2		
11	Mövzu. Dünya landşaftların mühafizəsi və	2			

	yaxşılaşdırılması Plan: 1. Arid landşaftların səhralaşması və ona qarşı mübarizə tədbirləri 2. Texnogen landşaftlar və onların rekultivasiyası 3. Landşaftların rekreasiya istifadəsinin optimallaşdırılması 4. Landşaft-rekreasiya tədqiqatları Mənbə.2,3				
12	Mövzu: Landşaftların qoruqlar vasitəsi ilə konservasiyası Plan: 1. Dağ-meşə landşaftlarının konservasiyası 2. Dağ-çəmən landşaftlarının konservasiyası Mənbə. 2,3	2	2		
13	Mövzu: Landşaftların qoruqlar vasitəsi ilə konservasiyası Plan: 1. Arid landşaftlarının konservasiyası 2. Su bataqlıq landşaftlarının konservasiyası Mənbə.2,3	2			
14	Mövzu: Landşaftların qorunmasında xüsusi qorunan ərazilərin əhəmiyyəti Plan: 1. Dağ-meşə və dağ-çəmən landşaft qurşağındakı milli parklar 2. Arid landşaft qurşağındakı milli parklar Mənbə.2,3	2	2		
15	Mövzu:Kənd təsərrüfatının, xüsusilə əkinçiliyin təsiri ilə landşaftların dəyişdirilməsi və aqrolandşaftlar Plan: 1. Kənd təsərrüfatının təbii şəraitdən asılılığı 2. Kənd təsərrüfatının antropogen formalaşmada yeri 3. Aqrolandşaftların mühafizəsi Mənbə.2,3	2	1		
Cəmi: 45		30	15		

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Kursun sonunda tələbələr aşağıdakıları mənimsəyəcəklər:

Landşaftşünaslıq və landşaftın ekologiyası fənnini öyrənməklə Coğrafi təbəqə və landşaft sferası, landşaftın dinamikası və inkişafını, landşaftın geokimyası və geofizikasını, Antropogen landşaftları, Landşaftın ekoloji xüsusiyyətlərini öyrənməklə dünya landşaftlarının mühafizəsi və yaxşılaşdırılması üçün yaradılan Milli Parklar, qoruqlar və yasaqlıqlarla tanış olurlar.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Coğrafi təbəqə və landşaft sferası əsas xüsusiyyətlərini və inkişaf mərhələlərini öyrənir
- landşaftın dinamikası və inkişafını öyrənir
- landşaftın geokimyası və geofizikası və su balansını öyrənir,
- Antropogen landşaftları,
- Landşaftın ekoloji xüsusiyyətlərini
- landşaftlarının mühafizəsi və yaxşılaşdırılması yollarını öyrənir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

İmtahan sualları

1. Landşaftşünaslığa giriş
2. Landşaftşünaslığın inkişaf tarixi
3. Relyef və iqlim landşaftın komponenti kimi

4. Torpaq və bitki örtüyü landşaftın komponenti kimi
5. Müxtəlif su rejimində yaranan landşaftlar, Birbaşa və əks əlaqələr
6. Zonallıq anlayışı, Zonallığın yaranmasının əsas səbəbləri
7. Enlik zonallığı
8. Qrunt sularının bəzi xüsusiyyətlərinin zonallıq qanunauyğunluğuna tabe olması
9. Azonallıq anlayışı. Azoneallığı yaradan amillər
10. Landşaftın hündürlük differensiasiyası
11. Sektorluq. Sektorluğu yaradan əsas səbəblər
12. Landşaftın dinamikası
13. Landşaftın inkişafı (təkamülü)
14. Landşaftın su balansı
15. Landşaftın geokimyası
16. Landşaftların yaşı, landşaftların yaşının öyrənilməsinin ekoloji əhəmiyyəti
17. Dayanıqlı, zəif dayanıqlı landşaftlar
18. Mülayim dayanıqlı, dayanıqlı landşaftlar
19. Landşaftın təsnifatı
20. Antropogen landşaftlar
21. İnsanın landşafta təsiri. Mədəni landşaftlar
22. Təbii komplekslərin dəyişmə dərəcəsinə görə təsnifatı
23. Dəmyə əkinçiliyi
24. Orqanik kənd təsərrüfatı
25. Landşaftların antropogen transformasiyasının əsas istiqamətləri
26. Landşaftların ekoloji cəhətdən qiymətləndirilməsi
27. Landşaftların ekoloji təsnifatı
28. Landşaftların optimallaşdırılması problemi
29. Landşaft meliorativ qiymətləndirilmə
30. Meşə landşaftlarının mühafizəsi
31. Dağ-çəmən landşaftlarının yaxşılaşdırılması
32. Arid landşaftların səhrələşməsi və ona qarşı mübarizə tədbirləri
33. Texnogen landşaftlar və onların rekultivasiyası
34. Landşaftların rekreasiya istifadəsinin optimallaşdırılması
35. Landşaft-rekreasiya tədqiqatları
36. Dağ-meşə landşaftlarının konservasiyası
37. Dağ-çəmən landşaftlarının konservasiyası
38. Landşaftların qoruqlar vasitəsi ilə konservasiyası
39. Arid landşaftlarının konservasiyası
40. Su bataqlıq landşaftlarının konservasiyası
41. Azərbaycanda dağ-meşə və dağ-çəmən landşaft qurşağındakı milli parklar
42. Azərbaycanda Arid landşaft qurşağındakı milli parklar
43. Kənd təsərrüfatının təbii şəraitdən asılılığı
44. Kənd təsərrüfatının antropogen formalaşmada yeri
45. Aqrolandşaftların mühafizəsi

I Kollokvium sualları

1. Landşaftşünaslığa giriş
2. Relyef və iqlim landşaftın komponenti kimi
3. Torpaq və bitki örtüyü landşaftın komponenti kimi
4. Zonallıq anlayışı, Zonallığın yaranmasının əsas səbəbləri
5. Azoneallıq anlayışı, Azoneallığı yaradan amillər
6. Sektorluq, Sektorluğu yaradan əsas səbəblər
7. Landşaftın dinamikası

8. Landşaftın inkişafı (təkamülü)
9. Landşaftın geofizikası və geokimyası
10. Landşaftların yaşı və onun öyrənilməsinin ekoloji əhəmiyyəti

II Kollokvium sualları

1. Landşaftların dayanıqlığı və ekoloji tarazlıq
2. Landşaftın təsnifatı
3. İnsanın landşafta təsiri, Mədəni landşaftlar
4. Dəmyə əkinçiliyi, Orqanik kənd təsərrüfatı
5. Landşaftların ekoloji cəhətdən qiymətləndirilməsi
6. Meşə landşaftlarının mühafizəsi
7. Dağ-çəmən landşaftlarının yaxşılaşdırılması
8. Arid landşaftların səhrələşməsi və ona qarşı mübarizə tədbirləri
9. Texnogen landşaftlar və onların rekultivasiyası
10. Landşaft-rekreasiya tədqiqatları

"Landşaftşünaslıq və landşaft ekologiyası" fənninin "Ekologiya" ixtisası Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 19 may 2017-ci il tarixli 242 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir.

Sillabus "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (14 fevral 2025-ci il, protokol № 07)

Fənn müəllimi:

b/m. Əmənov.Q.A

Kafedra müdiri:

dos. Əzizov S.Q